

УДК 330.322

Інвестиційна привабливість України

Дудчик О.Ю.

кандидат економічних наук, доцент,
Університет митної справи та фінансів

Пашикян І.С., Соловйова А.Г.

студентки
Університету митної справи та фінансів

У статті розглянуто теоретичні та практичні аспекти інвестування в Україні. Проаналізовано динаміку надходження іноземних інвестицій та вплив інвестиційних ресурсів з України за кордон. Визначено регіони та галузі економіки країни, найбільш привабливі для іноземних інвесторів. Матеріал подано у порівняльному аналізі, динаміку змін проілюстровано хронологічно.

Ключові слова: іноземні інвестиції, прямі інвестиції, капітал, інвестиційна привабливість, привабливість регіону, привабливість економічної галузі.

Дудчик О.Ю., Пашикян И.С., Соловьева А.Г. ИНВЕСТИЦИОННАЯ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТЬ УКРАИНЫ

В статье рассмотрены теоретические и практические аспекты инвестирования в Украину. Проанализированы динамика поступления иностранных инвестиций и отток инвестиционных ресурсов из Украины за границу. Определены регионы и отрасли экономики страны, наиболее привлекательные для иностранных инвесторов. Материал представлен в сравнительном анализе, динамику изменений проиллюстрировано хронологически.

Ключевые слова: иностранные инвестиции, прямые инвестиции, капитал, инвестиционная привлекательность, привлекательность региона, привлекательность экономической области.

Dudchik O.Y., Pashikyan I.S., Solovyova A.G. INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF UKRAINE

In the article the theoretical and practical aspects of investing in Ukraine. The dynamics of foreign investment and outflow of investment resources of Ukraine abroad. Defined regions and sectors of the economy, the most attractive for foreign investors. The material presented in comparative analysis, dynamic changes illustrated chronologically.

Keywords: foreign investment, direct investment, capital, investment attractiveness, attractiveness of the region, the economic attractiveness of the area.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Дослідження інвестиційної сфери економіки завжди перебувало в центрі уваги економічної думки. Це обумовлено тим, що категорія інвестицій є базовим елементом повсякденної господарської діяльності суб'єктів ринку та процесу економічного зростання держав світу. На сучасному етапі економіка України потребує значного вливання коштів, насамперед іноземних інвестицій, адже власні ресурси або вичерпані, або значно знецінені внаслідок інфляції. Тому питання забезпечення інвестиційної привабливості країни набуває особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні та практичні аспекти іноземного інвестування є однією з найактуальніших тем дослідження багатьох зарубіжних та вітчизняних науковців, зокрема: О.Я. Яременко, О.А. Прокопчука, Ю.В. Чириченко, Б.А. Дадашева та ін. Але, враховуючи нестабільну політичну і економічну ситуацію, в якій опинилась

Україна, це питання потребує постійного і детального аналізу.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – дослідити інвестиційну привабливість України в цілому та її регіонів зокрема, визначити провідні галузі економіки, в які спрямовуються іноземні інвестиції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціально-економічний розвиток та зростання країни, структурне перетворення її економіки, відродження експортного потенціалу та підвищення міжнародної конкурентоспроможності є неможливими без формування джерел інвестиційних ресурсів. В умовах поглиблення глобалізації міжнародного бізнес-середовища, ефективність та динамізм зазначених процесів визначаються спроможністю суб'єктів підприємництва використовувати не лише внутрішні, а й інтернаціональні (іноземні) інвестиції [1, с. 28].

Основну частку іноземних інвестицій становлять прямі інвестиції, під якими розуміється різновид іноземних інвестицій, при-

значених для виробництва і забезпечення контролю над діяльністю підприємств завдяки володінню контрольним пакетом акцій.

Головними перевагами, які надають прямі іноземні інвестиції, є:

- створення нових виробничих потужностей, робочих місць;
- розвиток і обмін новітніми технологіями та ноу-хау;
- приток іноземної валюти;
- підвищення конкурентоспроможності регіону;
- поліпшення платіжного балансу;
- комплексне використання ресурсів;
- розвиток експортного потенціалу і зниження рівня залежності від імпорту;
- досягнення соціально-економічного ефекту (підвищення рівня зайнятості, розбудова соціальної інфраструктури тощо) [2, с. 202; 3, с. 46].

Водночас використання іноземних інвестицій для країни є потенційним джерелом загроз, таких як експлуатація сировинних ресурсів та забруднення навколишнього природного середовища, підвищення рівня залежності країни від іноземного капіталу, зниження рівня конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників, трансфер капіталу за кордон. Але сучасні реалії України вказують на те, що без іноземних інвестицій підняти економіку країни буде вкрай важко.

Обсяг залучених із початку інвестування прямих іноземних інвестицій в економіку України на кінець 2015 р. становив 43 371,4 млн. дол. США, зменшившись за два роки на 14 785,5 млн. дол. США, або на 25,4%. Це можна вважати критичним для економіки країни і свідчить про погіршення її інвестиційної привабливості, адже починаючи з 2005 р. і до кінця 2013 р. іноземні інвестори вважали Україну інвестиційно привабливою, про що свідчить досить активне нарощування обсягів іноземних інвестицій в країну. Інвестиції надходили в обсягах від 4,3 млрд. дол. США до 8,3 млрд. дол. США, тобто приріст іноземного капіталу відбувався щорічно на 10–40%. Максимальний обсяг іноземних інвестицій припадає на кінець 2013 р. – 58 156,9 млн. дол. США. 2014 р. став переломним, інвестори почали виводити свої активи з країни, обсяг іноземних інвестицій зменшився до рівня 2010 р., фактично відкинувши країну в даній галузі на шість років назад. Така ситуація обумовлена політичною та економічною нестабільністю в країні, військовими діями та високим рівнем корупції.

У 2015 р. в економіку України іноземними інвесторами вкладено 3 763,7 млн. дол. США та вилучено 891,3 млн. дол. США прямих інвестицій. Зменшення вартості акціонерного капіталу за рахунок переоцінки,

Таблиця 1

Прямі іноземні інвестиції з країн світу в економіку України в 2012–2015 рр.

Країни	01.01.2013		01.01.2014		01.01.2015		01.01.2016	
	млн. дол. США	%	млн. дол. США	%	млн. дол. США	%	млн. дол. США	%
Усього	54462,4	100,0	58156,9	100,0	45916,0	100,0	43371,4	100,0
Австрія	3401,4	6,2	3257,5	5,6	2526,4	5,5	2402,4	5,5
Беліз	-	-	1055,6	1,8	642,4	1,4	547,2	1,3
Велика Британія	2556,5	4,7	2714,1	4,7	2145,5	4,7	1852,5	4,3
Віргінські Острови (Брит.)	1884,9	3,5	2493,5	4,3	1997,7	4,4	1798,9	4,1
Італія	1015,9	1,9	1267,8	2,2	999,1	2,2	972,4	2,2
Кіпр	17275,1	31,7	19035,9	32,7	13710,6	29,9	11744,9	27,1
Нідерланди	5168,6	9,5	5561,5	9,6	5111,5	11,1	5610,7	12,9
Німеччина	6317,0	11,6	6291,8	10,8	5720,5	12,5	5414,3	12,5
Польща	916,4	1,7	845,4	1,5	831,2	1,8	785,9	1,8
Російська Федерація	3785,8	7,0	4287,4	7,4	2724,3	5,9	3392,1	7,8
США	936,7	1,7	991,1	1,7	862,3	1,9	698,9	1,6
Франція	1765,3	3,2	1825,8	3,1	1614,7	3,5	1528,1	3,5
Швейцарія	1106,2	2,0	1325,4	2,3	1390,6	3,0	1364,2	3,1
Інші	8332,6	15,3	7204,1	12,3	5639,2	12,2	5258,9	12,3

Складено авторами за даними джерела [5]

врат та перекласифікації становило 5 245,8 млн. дол. США, у т. ч. за рахунок курсової різниці 5024,3 млн. дол. США.

Інвестиції надійшли зі 134 країн світу. Із країн ЄС із початку інвестування в економіку України внесено 33 042,3 млн. дол. США інвестицій (76,2% загального обсягу акціонерного капіталу), з інших країн світу – 10 329,1 млн. дол. США (23,8%) [4].

До десятки основних країн-інвесторів (табл. 1), на які припадає 83,0% загального обсягу прямих інвестицій, входять: Кіпр – 11 744,9 млн. дол. США (27,1%), Нідерланди – 5 610,7 млн. дол. США (12,9%), Німеччина – 5 414,3 млн. дол. США (12,5%), Російська Федерація – 3 392,1 млн. дол. США (7,8%), Австрія – 2 402,4 млн. дол. США (5,5%), Велика Британія – 1 852,5 млн. дол. США (4,3%), Віргінські Острови – 1 798,9 млн. дол. США (4,1%), Франція – 1 528,1 млн. дол. США (3,5%), Швейцарія – 1 364,2 млн. дол. США (3,1%) та Італія – 972,4 млн. дол. США (2,2%).

Найбільше іноземних інвестицій, частка яких перевищує 50%, надходить лише з трьох країн – Кіпру, Німеччини та Нідерландів. Дещо зменшилась питома вага надходжень із Кіпру (з 31,7% до 27,1%) і збільшилась питома вага іноземних інвестицій, що надійшли з Нідерландів – з 9,5% до 12,9%. Суттєвих коливань у структурі надходження коштів з інших країн не спостерігається протягом багатьох років.

Обсяг прямих інвестицій (акціонерного капіталу) з України в економіку країн світу на кінець 2015 р. становив 6 210,0 млн. дол. США (табл. 2), у т. ч. у країни ЄС – 6 006,0 млн. дол. США (96,7% загального обсягу), в інші країни світу – 204,0 млн. дол. США (3,3%). Максимальний обсяг фінансування припадає на кінець

2013 р. і становить 6 575,3 млн. дол. США, зменшившись за два роки на 365,3 млн. дол. США, або на 5,6%. Тобто інвестування вітчизняними інвесторами за кордон зменшилось значно менше, ніж надходження інвестицій в Україну.

Прямі інвестиції з України здійснено до 47 країн світу [4], переважна частка яких спрямована до Кіпру, при цьому з початку 2014 р. до початку 2016 р. ця частка зросла з 88,5% до 93,7%, що фактично свідчить про збільшення виведення коштів в офшори і не може бути оцінено позитивно. Що стосується інших країн, то їх доля становить 6,3% у загальному обсязі прямих інвестицій.

Цікавим моментом є те, що надходження іноземних інвестицій із Російської Федерації в 2014 р. зменшилось порівняно з 2013 р. на 1 563,1 млн. дол. США, або на 36,5%, а в 2015 р. зросло на 667,8 млн. дол. США, або на 24,5%. Фінансування ж з України в економіку Російської Федерації за аналогічний період зменшилось спочатку на 165,5 млн. дол. США, або на 45,7%, а потім ще на 74,1 млн. дол. США, або на 37,6%. В абсолютному значенні надходження зменшились майже в три рази.

Інвестиційна привабливість України формується з інвестиційної привабливості її окремих регіонів (табл. 3).

Починаючи з 2014 р. Державна служба статистики наводить дані без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополь та частини зони проведення антитерористичної операції. Цим можна частково пояснити загальне зменшення обсягів інвестицій у 2014–2015 рр. Але крім цього відбулось абсолютне зменшення обсягу іноземних інвестицій по всіх областях

Таблиця 2

Прямі інвестиції з України в економіку країн світу в 2012–2015 рр.

Країни	01.01.2013		01.01.2014		01.01.2015		01.01.2016	
	млн. дол. США	%	млн. дол. США	%	млн. дол. США	%	млн. дол. США	%
Усього	6481,9	100,0	6575,3	100,0	6352,2	100,0	6210,0	100,0
Кіпр	5810,5	89,6	5818,5	88,5	5819,0	91,6	5817,6	93,7
Російська Федерація	292,5	4,5	362,4	5,5	196,9	3,1	122,8	2,0
Латвія	95,5	1,5	98,8	1,5	85,0	1,3	69,8	1,1
Польща	54,2	0,8	56,4	0,9	52,6	0,8	50,1	0,8
Грузія	32,8	0,5	42,1	0,6	36,4	0,6		
Віргінські Острови (Брит.)	25,8	0,4	25,8	0,4	25,8	0,4	51,3	0,8
Казахстан	25,0	0,4	25,9	0,4	24,2	0,4		
Інші країни	145,6	2,3	145,4	2,2	112,3	1,8	98,4	1,6

Складено авторами за даними джерела [5]

країни, крім Івано-Франківської. За останні два роки це єдина область, в яку відбулось збільшення надходжень іноземних інвестицій, їх питома вага в загальній сумі інвестицій зростає з 1,4% до 1,9%.

При абсолютному зменшенні обсягів надходження прямих іноземних інвестицій відбулось збільшення питомої ваги м. Київ (з 48,8% до 52,1%), Дніпропетровської (з 15,3% до 16,6%) та Полтавської (з 1,7% до 2,3%) областей. За період 2014–2015 рр. зменшились обсяги іноземних інвестицій у Донецькій області – майже в два рази, питома вага зменшилась з 6% до 4,2%, при цьому область залишається в п'ятірці інвестиційно привабливих регіонів. Що стосується інших областей, то суттєвих змін питомої ваги в загальній сумі іноземних

інвестицій не спостерігається. Отже, на початок 2016 р. найбільш привабливими для іноземних інвесторів є м. Київ, Дніпропетровська, Донецька, Київська, Харківська, Одеська, Львівська, Полтавська, Запорізька, Івано-Франківська та Луганська області. Питома вага кожної з інших областей у загальній сумі іноземних інвестицій не перевищує 1%. Найменш привабливими є Тернопільська, Чернівецька, Кіровоградська та Чернігівська області, іноземні інвестори практично не здійснюють інвестування в ці регіони.

Що стосується активності вітчизняних інвесторів при інвестуванні за кордон (табл. 4), то 86,8% інвестицій здійснюється представниками Донецької області, близько 10% припадає на м. Київ, 1,2% – на інвесторів

Таблиця 3

Прямі іноземні інвестиції в регіонах України в 2012–2015 рр.

Регіони	01.01.2013		01.01.2014		01.01.2015		01.01.2016	
	млн. дол. США	%	млн. дол. США	%	млн. дол. США	%	млн. дол. США	%
Україна	54462,4	100,0	58156,9	100,0	45916,0	100,0	43371,4	100,0
АРК	1463,7	2,7	1608,9	2,8	
області								
Вінницька	245,4	0,5	278,7	0,5	250,9	0,5	187,1	0,4
Волинська	361,2	0,7	339,3	0,6	271,8	0,6	248,1	0,6
Дніпропетровська	8351,8	15,3	9092,1	15,6	7758,7	16,9	7182,9	16,6
Донецька	2981,6	5,5	3510,5	6,0	2550,4	5,6	1827,7	4,2
Житомирська	363,8	0,7	387,7	0,7	286,0	0,6	249,3	0,6
Закарпатська	407,2	0,7	447,4	0,8	376,6	0,8	311,5	0,7
Запорізька	1144,2	2,1	1124,7	1,9	885,2	1,9	931,7	2,1
Івано-Франківська	642,5	1,2	813,5	1,4	925,9	2,0	836,6	1,9
Київська	1927,7	3,5	1948,3	3,4	1653,8	3,6	1627,1	3,8
Кіровоградська	103,7	0,2	150,9	0,3	84,7	0,2	64,4	0,1
Луганська	838,5	1,5	883,8	1,5	671,1	1,5	582,4	1,3
Львівська	1634,8	3,0	1706,0	2,9	1374,9	3,0	1248,1	2,9
Миколаївська	259,9	0,5	280,5	0,5	232,6	0,5	212,7	0,5
Одеська	1629,5	3,0	1670,7	2,9	1432,5	3,1	1337,4	3,1
Полтавська	942,8	1,7	1065,1	1,8	1029,3	2,2	1000,6	2,3
Рівненська	296,9	0,6	312,9	0,5	269,3	0,6	220,2	0,5
Сумська	374,4	0,7	427,2	0,7	264,7	0,6	201,6	0,5
Тернопільська	64,6	0,1	68,2	0,1	56,4	0,1	50,1	0,1
Харківська	2170,4	4,0	2216,3	3,8	1726,0	3,8	1569,5	3,6
Херсонська	245,2	0,5	279,4	0,5	210,4	0,4	210,6	0,5
Хмельницька	208,6	0,4	225,5	0,4	189,2	0,4	166,8	0,4
Черкаська	884,1	1,6	890,0	1,5	510,4	1,1	352,9	0,8
Чернівецька	64,3	0,1	69,8	0,1	68,7	0,1	59,3	0,1
Чернігівська	105,3	0,2	128,6	0,2	103,8	0,2	92,2	0,2
м. Київ	26592,1	48,8	28039,7	48,2	22733,0	49,5	22600,4	52,1
м. Севастополь	158,4	0,3	191,2	0,3	

Складено авторами за даними джерела [4]

Таблиця 4

Прямі інвестиції з регіонів України в економіці світу в 2012–2015 рр.

Регіони	01.01.2013		01.01.2014		01.01.2015		01.01.2016	
	млн. дол. США	%	млн. дол. США	%	млн. дол. США	%	млн. дол. США	%
Україна	6481,9	100,0	6575,3	100,0	6352,2	100,0	6210,0	100,0
АРК	2	0,0	2,1	0,0	
області								
Вінницька	0,2	0,0	0,2	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0
Дніпропетровська	191,2	3,0	200,3	3,0	114,2	1,8	71,9	1,2
Донецька	5426,3	83,7	5432,2	82,6	5405,6	85,0	5391,2	86,8
Запорізька	41,6	0,6	48,1	0,7	34,0	0,5	25,0	0,4
Київська	7,0	0,1	7,3	0,1	4,6	0,1	0,9	0,0
Кіровоградська	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	-	-
Луганська	11,1	0,2	11,6	0,2	10,3	0,2	9,4	0,2
Львівська	27,4	0,4	28,4	0,4	37,2	0,6	34,5	0,6
Миколаївська	0,8	0,0	0,8	0,0	0,8	0,0	0,8	0,0
Одеська	53,9	0,8	37,5	0,6	29,5	0,5	18,7	0,3
Полтавська	2,3	0,0	3,4	0,0	2,6	0,0	2,3	0,0
Сумська	2,7	0,0	3,8	0,0	2,5	0,0	1,7	0,0
Харківська	12,9	0,2	16,3	0,3	13,6	0,2	10,3	0,2
Херсонська	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0
м.Київ	671,1	10,4	751,3	11,4	686,0	10,9	633,5	10,2

Складено авторами за даними джерела [4]

Таблиця 5

Прямі іноземні інвестиції в Україні за видами економічної діяльності в 2012–2015 рр.

Галузь	01.01.2013		01.01.2014		01.01.2015		01.01.2016	
	млн. дол. США	%	млн. дол. США	%	млн. дол. США	%	млн. дол. США	%
Усього	54462,4	100,0	58156,9	100,0	45916,0	100,0	43371,4	100,0
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	800,7	1,5	839,3	1,4	594,1	1,3	500,6	1,2
Промисловість	17166,7	31,5	18012,5	31,0	14817,1	32,3	13280,1	30,6
Добувна промисловість	1548,4	2,8	1668,9	2,9	1461,2	3,2	1243,6	2,9
Переробна промисловість	14078,7	25,9	14701,5	25,3	12569,5	27,4	11331,7	26,1
виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	1539,7	2,8	1642,2	2,8	786,4	1,8	704,8	1,7
Будівництво	974,1	1,8	1649,6	2,8	1289,9	2,8	1158,3	2,7
Торгівля; ремонт автотранспортних засобів	6003,0	11,0	7559,6	13,0	6019,2	13,1	5659,5	13,0
Транспорт, зв'язок, інформація	3015,7	5,5	3704,2	6,4	3001,7	6,5	3505,9	8,1
Фінансова та страхова діяльність	16105,6	29,6	15348,8	26,4	11537,4	25,1	11823,9	27,3
Операції з нерухомим майном	9058,5	16,6	4370,9	7,5	3804,4	8,3	3482,8	8,0
Професійна, наукова та технічна діяльність	3448,4	5,9	2837,0	6,2	2174,5	5,0
Надання інших видів послуг	1338,1	2,5	3223,6	5,6	2015,2	4,4	1785,6	4,1

Складено авторами за даними джерела [4]

Дніпропетровської області. 12 областей здійснюють мінімальне інвестування, а 10 областей (Волинська, Житомирська, Закарпатська, Івано-Франківська, Рівненська, Тернопільська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька та Чернігівська) взагалі не приймають участі в інвестуванні за кордон.

Інвестиційну привабливість України формують не лише регіони країни, а і галузі економіки (табл. 5).

На початок 2016 р. на підприємствах промисловості зосереджено 13 280,1 млн. дол. США (30,6%) прямих іноземних інвестицій, у т. ч. переробної – 11 331,7 млн. дол. США, добувної промисловості та розроблення кар'єрів – 1 243,6 млн. дол. США, з постачання електроенергії, газу, пари та кондиціонованого повітря – 704,8 млн. дол. США.

В установах фінансової та страхової діяльності акумульовано 11 823,9 млн. дол. США (27,3%) загального обсягу прямих іноземних інвестицій; на підприємствах оптової та роздрібною торгівлі, ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів – 5 659,5 млн. дол. США (13,0%); в організаціях, що здійснюють операції з нерухомим майном, – 3 482,8 млн. дол. США (8,0%), у сфері транспорту, інформації

та телекомунікацій – 3 505,9 млн. дол. США (8,1%), професійної, наукової та технічної діяльності – 2 174,5 млн. дол. США (5,0%).

Протягом 2012–2015 рр. не відбулось суттєвих змін у структурі інвестування за видами економічної діяльності. В абсолютному вираженні за цей період збільшились надходження лише у сфері будівництва та сфері транспорту, інформації та комунікацій. Непривабливими для іноземних інвесторів були та залишаються галузі освіти, охорони здоров'я, культури, спорту. Такі перспективні галузі, як сільське господарство та туризм, також поки що залишаються поза увагою іноземних інвесторів, на них припадає, відповідно, 1,2% та 0,8% у загальній сумі іноземних інвестицій.

Суттєво відрізняються галузі, в які вітчизняні інвестори спрямовують кошти за кордон (табл. 6). Так, 86,9% коштів вкладається в професійну, наукову та технічну діяльність, це позитивно характеризує інвесторів, які фінансують інноваційну діяльність, вкладають кошти в новітні розробки.

Однак порівняно з більшістю розвинутих країн Україна не використовує в повному обсязі інноваційні чинники зростання. У країні спостерігається скорочення кількості

Таблиця 6

Прямі інвестиції з України в економіці країн світу за видами економічної діяльності в 2012–2015 рр.

Галузь	01.01.2013		01.01.2014		01.01.2015		01.01.2016	
	млн. дол. США	%	млн. дол. США	%	млн. дол. США	%	млн. дол. США	%
Усього	6481,9	100,0	6575,3	100,0	6352,2	100,0	6210,0	100,0
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	19,3	0,3	16,7	0,3
Промисловість	151,7	2,3	169,3	2,6	130,1	2,0	111,2	1,8
Будівництво	4,7	0,1	0,8	0,0	1,9	0,0	8,2	0,1
Торгівля; ремонт автотранспортних засобів	207,2	3,2	156,8	2,4	116,0	1,8	80,8	1,3
Транспорт, зв'язок, інформація	35,9	0,6	45,5	0,7	27,0	0,4	25,4	0,4
Фінансова та страхова діяльність	662,4	10,2	797,8	12,1	567,6	8,9	517,3	8,3
Операції з нерухомим майном	5388,6	83,1	35,8	0,5	50,7	0,8	45,7	0,7
Професійна, наукова та технічна діяльність	5334,7	81,1	5429,0	85,5	5397,3	86,9
Надання інших видів послуг	31,4	0,5	34,6	0,5	10,6	0,2	7,4	0,1

Складено авторами за даними джерела [4]

організацій, які виконують наукові дослідження та розробки, катастрофічно зменшується їх фінансування, тому залучення іноземних і вітчизняних інвестицій у дану сферу потребує особливої уваги. В Україні до сьогодні не створені умови для відповідного фінансування розвитку науки та освіти, стимулювання інвестицій в технологічні інновації. Вартість наукоємних технологій, комп'ютерного програмного забезпечення, ліцензій, патентів у національному багатстві України складає лише 0,1%. Інвестиційну привабливість України визначають традиційними галузями, конкурентоспроможність яких базується на порівняльних факторних перевагах, у тому числі на дешевій робочій силі.

Для забезпечення інвестиційної привабливості необхідно розробити чітку державну стратегію досягнення конкурентоспроможності національної економіки України, яка відповідала б її ресурсно-технологічному рівню. Для створення сприятливих внутрішніх умов, за яких вітчизняні підприємства можуть досягти відповідного рівня міжнародної конкурентоспроможності, насамперед необхідна виважена податкова політика, яка дасть змогу цим підприємствам працювати високоефективно і виробляти продукцію на рівні світових стандартів. Продумана політика в грошово-кредитній сфері повинна запобігати подальшим сплескам інфляції, гарантувати прогнозований курс гривні, здешевити кредити, налагодити систему довгострокового кредитування виробництва.

У сучасних умовах із трьох груп чинників формування конкурентних переваг (ресурсних, операційних, стратегічних) найважливішими є стратегічні, тому визначення послідовної реалізації пріоритетів довгострокового розвитку національної економіки – один із найважливіших чинників підвищення її глобальної конкурентоспроможності. При розробці стратегічного розвитку країни насамперед слід урахувати інформаційно-технологічні, фінансово-економічні і соціальні чинники.

Формування сприятливого інвестиційного клімату, збільшення обсягів інвестицій є передумовою поступового відновлення економічного зростання країни, тому інвестиційна державна політика має базуватись на комплексному підході, що поєднує механізми розвитку інвестиційного потенціалу країни, її регіонів та галузей [6, с. 43].

Підвищенню інвестиційної привабливості України для іноземних інвесторів сприяло:

- підписання міждержавних угод про сприяння і взаємний захист інвестицій із понад 70 країнами світу;
- укладання 60 міжнародних договорів про уникнення подвійного оподаткування практично з усіма країнами СНД, Європи, багатьма країнами Азії, Північної та Південної Америки і кількома країнами Африки;
- ратифікація Україною у 2000 р. Вашингтонської конвенції 1965 р. про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами;
- набуття 16 травня 2008 р. Україною статусу члена СОТ.

28 січня 2009 р. було утворено Національне агентство України з іноземних інвестицій та розвитку – спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади із забезпечення проведення державної політики у сфері сприяння іноземному інвестуванню національної економіки. Агентство займалось розробкою проектів та цільових планів інвестиційного розвитку територій, удосконаленням нормативно-правової бази з питань іноземного інвестування. Але 17 травня 2010 р. Агентство було реорганізовано і приєднано до Державного агентства з інвестицій та розвитку, втративши, таким чином, виключне право сприяти залученню іноземних інвестицій.

Висновки з цього дослідження. Обмежений приплив іноземного капіталу в економіку України та нераціональність його використання обумовлені наявністю низки проблем, основними з яких за результатами соціологічних опитувань та експертних оцінок є корумпованість влади, бюрократизація дозвільних процедур (започаткування та припинення підприємницької діяльності, ліцензійних, сертифікаційних, митних тощо), нестабільність та непрозорість правового та регуляторного середовища, недосконалість системи захисту іноземних інвестицій та ін. Останнім часом до цього переліку додалися політична та економічна нестабільність та військові дії на території країни.

Стримуючими чинниками залучення іноземних інвестицій в сукупності з вищенаведеними макроекономічними є відсутність прозорого ринку землі, нерозвиненість логістичної та виробничої інфраструктури, низький рівень професійної кваліфікації підприємців, брак привабливих інвестиційних проектів.

Отже, на сьогодні основним завданням уряду є відновлення інвестиційної привабливості країни, створення сприятливих умов для повернення, а в майбутньому і примноження іноземних інвестицій.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мороз Ю.В. Інвестиційний клімат в Україні та діяльність міжнародних фінансових організацій із його поліпшення / Ю.В. Мороз // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2013. – № 3. – С. 28–34.
2. Прокопчук О.А. Іноземні інвестиції в економіку України: тенденції та перспективи / О.А. Прокопчук // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2013. – № 1(3). – С. 200–206.
3. Чириченко Ю.В. Прямі іноземні інвестиції у галузевому розрізі / Ю.В. Чириченко, О.К. Котко // Економічний простір. – 2014. – № 84. – С. 46–55.
4. Комплексні статистичні публікації Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm.
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
6. Дадашев Б.А. Інвестиційний розвиток сільського господарства України / Б.А. Дадашев // Агроінком. – 2013. – № 4–6. – С. 43–46.